

Пріма Р. М. – доктор пед. наук, професор кафедри Педагогіки СНУ імені Лесі Українки

Ярчук О. В. – студент 5 курсу педагогічного ф-ту СНУ імені Лесі Українки

ПРОБЛЕМА ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО РОБОТИ З ОБДАРОВАНИМИ ДІТЬМИ

У статті розглянуто питання, пов'язане з професійною підготовкою вчителя початкової школи до роботи з обдарованими учнями, висвітлюються деякі підходи до розуміння змісту досліджуваного поняття.

Ключові слова: професійна готовність, професійно-педагогічна підготовка, майбутній учитель, обдарована дитина.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку українського суспільства нагальним є залучення до процесів державотворення громадян, які здатні по-новому підійти до розв'язання важливих суспільних завдань. У зв'язку з цим виникає потреба у розвитку активних, творчих особистостей, що, у свою чергу, актуалізує проблему обдарованості. При цьому раннє виявлення, навчання і виховання обдарованих дітей визнається одним із головних напрямів удосконалення системи освіти.

Аналіз наукової літератури (Дж. Гілфорд, П. Торренс, О. Матюшкін, В. Орлов, В. Панов, Б. Теплов, В. Моляко, О. Музика, О. Кульчицька та ін.) засвідчив, що проблема обдарованості набула сьогодні статусу державно важливої в більшості країн, що призвело до формування соціального запиту її дослідження, зокрема, виникла гостра необхідність у спеціальній підготовці вчителя початкової школи до розвитку обдарованості учнів.

Мета дослідження – розкрити деякі підходи до розуміння суті поняття «готовність майбутнього вчителя початкових класів до роботи з обдарованими дітьми».

Результати дослідження. Передусім, відзначимо, що становлення майбутніх спеціалістів для різних галузей професійної діяльності передбачає активне дослідження категорії «готовність» у зв'язку з співвіднесенням її з процесом підготовки спеціаліста. Готовність як потенційний стан особистості професійно підготовленого фахівця досліджується і як теоретична проблема, і як практично орієнтований підхід.

Професійна готовність, на думку М.Дьяченка та Л.Кандибович, визначається як вибіркова, прогнозована активність особистості на етапі її підготовки до діяльності. Ця активність виникає як результат визначення професійної мети на основі усвідомлених потреб і мотивів. Тобто формування готовності визначається як процес вироблення майбутнім педагогом моделі майбутньої професійної діяльності на основі отриманих у ході професійної підготовки знань, навичок та сформованого рівня компетентностей.

На основі досліджень Н.Щерби можна виокремити два основні підходи до розуміння поняття «готовність»: функціонально-психічна; особистісно орієнтована. Функціонально-психологічна готовність розглядається як тимчасова активна діяльність особистості, настанова на певну поведінку. Особистісна ж розуміється як готовність особистості, складне особистісне утворення, багаторівнева структура якостей, які у сукупності дозволяють успішно виконувати діяльність [4, с. 74-75].

Сучасні вчені, зокрема І.Гавриш, визначають два рівні готовності до професійної діяльності: загальнотеоретичний і професіографічний. Загальнотеоретичний рівень характеризується готовністю до діяльності з боку психології праці. Професіографічний рівень готовності до професійної педагогічної діяльності співвідносять із професіограмою. Обидва підходи не є автономними, а розширюють і поглиблюють уявлення про досліджуваний феномен. [1]. М. Федоров, аналізуючи проблему підготовки студентів до роботи з обдарованими дітьми, стверджує, що не кожен вчитель спроможний працювати з обдарованими дітьми. До такого педагога висувається низка

вимог: це творча особистість з високим рівнем розвинутої соціальних та професійних мотивів, характерологічних особливостей і творчих умінь, що сприяють успішній творчій педагогічній діяльності, яка, внаслідок спеціальної професійної підготовки і постійного самовдосконалення, набуває знань, умінь та навичок педагогічної праці з обдарованими дітьми, оволодіває творчими вміннями щодо виявлення, збереження і розвитку здібностей і обдарувань дітей в навчально-виховному процесі [3]. Українська дослідниця Л. Мокридіна визначає професійну готовність педагогічного працівника до роботи з обдарованими дітьми як системну професійну якість, що характеризується здатністю спеціаліста до ефективної реалізації професійної діяльності щодо створення комфортних умов для всебічного гармонійного розвитку обдарованої дитини [2, с. 76].

Висновки. Отже, узагальнюючи погляди науковців під готовністю майбутнього вчителя початкової школи до розвитку інтелектуальної обдарованості учнів ми розуміємо цілісне внутрішнє особистісне утворення, яке ґрунтується на засвоєних професійно значущих (психолого-педагогічних, фахових, методичних) знаннях, вміннях, навичках, способах діяльності, набутому досвіді та особистісних якостях, що забезпечує його ефективну взаємодію з інтелектуально обдарованими учнями з розвитку їх розумових можливостей у навчально-виховному процесі.

Список літератури:

1. Гавриш І. В. Теоретико-методологічні основи формування готовності майбутніх учителів до інноваційної професійної діяльності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / І. В. Гавриш. – Луганськ, 2006. – 44 с.
2. Мокридіна Л. О. Формування професійної готовності педагогів до роботи з обдарованими дітьми / Л. О. Мокридіна // Підтримка обдарованих дітей та молоді. Розвиток креативного мислення в умовах стандартизації освітнього процесу : тези доповідей. Щорічний освітній форум «Артеківські діалоги», 18–21 вересня 2008 р. – Крим : Артек, 2008. – С. 75–78.
3. Федоров М. П. Педагогічні умови підготовки студентів до роботи з обдарованими дітьми : автореф. дис.... канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / М. П. Федоров. – Луганськ, 2000. – 21 с.

4. Щерба Н. С. Підготовка майбутнього вчителя до формування в учнів іншомовної стратегічної компетенції: дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.04 / Наталія Сергіївна Щерба. – Житомир, 2009. – 23 с